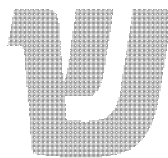

ומה עם צדק חברתי במערכת המשפט?

קריאה להגן על עורכי הדין החדשים במגזר הפרטי

נת 2011 תיזכר כשנה של דיון ציבורי-משפטי בסוגיות מתחום דיני העבודה, בדגש על שכרם ותנאיהם של מגזרים שונים של עובדים. במוקד הפולמוס עמדה שביתת המתמחים ברפואה בדרישה לרפורמה כוללת בתנאי העסקתם ושכרם, שביתה שנתגלגלה לבג"צ, ושסיומה אינו נראה באופק במועד כתיבת שורות אלה. במקביל, הכריזה ההסתדרות על סכסוך עבודה בקשר עם תנאי העסקתם של עובדי הקבלן במשק, תוך דרישה להעסיקם במישרין במטרה לצמצם במספרם, מהלך שהסתיים בהשבתה (בת מספר שעות) של המשק כולו, ובמו"מ בין ההסתדרות לאוצר לגיבוש הסדר מוסכם על הצדדים לעניין זה. מבט על השנה שחלפה מלמד כי המאבקים לשיפור מעמד מגזרי עובדים שונים, ששיטתית ושנים לא זכו לתנאי העסקה הולמים ולתגמול נאות, נהנו מרוח גבית של המחאה החברתית (ששטפה את ישראל בקיץ 2011 והוציאה לכיכרות רבבות אזרחים), וביתר שאת בהמלצות וועדת טרכטנברג שהוקמה בעקבות המחאה, וחרתה על דגלה את צמצום פערי ההשתכרות בין שכבות שונות באוכלוסייה, והגדלת מהותית של התגמול למגזרים העובדים והיצרניים באוכלוסייה, הראויים לכך.

ומה איתנו?

דווקא על רקע תהליכים היסטוריים אלה, שבאו לאחר שנים רבות (מדי) של הקצנה גוברת בפערים, וקידוש הגישה הקפיטליסטית ה"טהורה", תוך הגדלת הפערים החברתיים, עולה תמיהה ביחס להיעדר ההשפעה שהייתה להם, למצער בשלב זה, על המגזר הפרטי של עריכת הדין בישראל, אחד המגזרים בהם בולט, אולי יותר מכל, הפער בין השתכרותם של אלה הניצבים ב"ראש הפירמידה" (ומדובר בכמות בלתי מבוטלת של עורכי דין ובעלי משרדים), לשכבה הגדולה, המתרחבת במהירות, של עורכי הדין הצעירים המועסקים במשרדים פרטיים כשכירים. אכן, בשלהי 2010 באה לסיומה שביתת הפרקליטים המועסקים בשירות המדינה, כשהם זוכים לשיפור משמעותי בתנאי השתכרותם.

עם זאת, הישגם זה של הפרקליטים, אוכלוסיה חזקה יחסית, מלכתחילה, מדגיש דווקא את מצבם העגום של מגזרים אחרים ובראשם עורכי הדין הצעירים המנסים להשתלב בעבודה, מועסקים במגזר הפרטי הסובל מהיצף של ממש (אלפי עורכי דין חדשים מדי שנה), וביתר שאת את מצבם של עורכי הדין הצעירים התרים אחר עבודה ב"פריפריה" - מחוזות החורגים מגבולות גוש דן, בכללם, כמובן, מחוז חיפה.

הפשרות

עורכי דין אלה, הצולחים את ההתמחות ומבחני הלשכה, מוצאים עצמם ניצבים בפני מציאות בה הם מהווים חלק

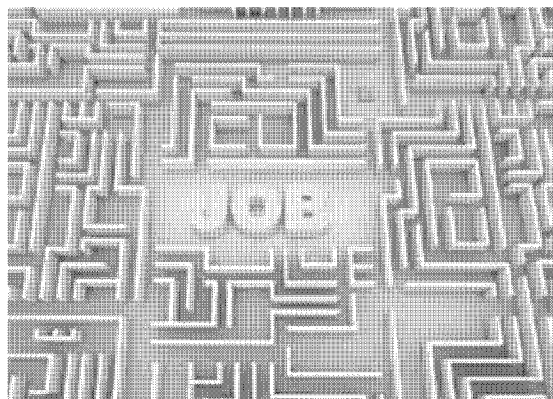
מהיצע העולה משמעותית על הביקוש הקיים בשוק מוצף ממילא (בפרט במחוזות הפריפריאליים). מצב זה, לצד חולשתו היחסית של שוק עריכת הדין והצורך של משרדים רבים להיאבק על קיומם במציאות של תחרות גוברת, מביא לתוצאות בעייתיות ובכללן -

עורכי דין מתחילים רבים, בפרט בשוק החיפאי, נאלצים לעבוד כעורכי דין במשרדים קטנים תמורת "שכר רעב", שפעמים רבות אינו גבוה משמעותית משכר המינימום.

משרדים רבים רואים בעורכי הדין הצעירים כוח אדם זול ובר תחליף מידי ואינם מהססים להטיל עליהם מטלות שהקשר בינן לעריכת דין מוטל בספק.

רבים בוחרים בנסיבות אלה, מתוך הבנה כי לא יעלה בידם להתפרנס בכבוד כשכירים במגזר הפרטי, לפתוח מיידית לאחר הסמכתם משרדים עצמאיים בניסיון לקושש פרנסה, זאת למרות חוסר ניסיון, ידע והכשרה מתאימה ותוך סיכון מובן ומהותי מבחינתם ובמתן שירות המתברר, לא פעם, כגרוע ובלתי מקצועי.

ריפוי תופעה זו עשוי היה לבוא בפתרון מתחייב ומתבקש להצפתו המתמשכת של המקצוע, ואולם, דומה כי בעיה כאובה זו רחוקה מפתרון, כשהפקולטות הנפתחות במכללות למשפטים גדלות מידי שנה וצרות מלהכיל את הסטודנטים הנרשמים, ומנגד - ספק גדול אם יועילו ניסיונות הלשכה להעלות את הרף, ככל שהדברים אמורים במבחן ההסמכה ואחוזי המעבר שלו.

קול קורא

בנסיבות אלה נראה כי נדרשת חשיבה מחודשת, דווקא מצד לשכת עורכי הדין (זו שמיהרה להכריז על הצטרפותה למאבק בעניין עובדי הקבלן) הן לגבי רגולציה של תנאי העסקה של עורכי דין במשרדים פרטיים, והן לגבי אופן הפיקוח הנדרש על דרך ההעסקה של עורכי הדין הצעירים, בשנים הראשונות לפעילותם (בדומה לפיקוח המקוים כיום לגבי מתמחים בעריכת דין); לדעתי נקיטת צעדים בכיוון זה תוכל לשפר, ולו במעט, את מצבה הלא פשוט של אוכלוסיה הולכת ומתרחבת זו, דבר המהווה חלק מתחייב מתפקיד לשכת עורכי הדין כמגנה על האינטרסים של ציבור עורכי הדין (ולא רק של החזקים ובעלי ההשפעה מתוכם).

עו"ד ליאור מזור

